

Kvalitetsrapport

Læring i Dagtilbud 2017-2018

Indholdsfortegnelse

---

1. Indledning.....	2
2. Sammenfatning af kvalitetsrapporten	3
3. Kvalitet i pædagogisk praksis	4
3.1. Politik i bevægelse	4
3.2. Den styrkede pædagogiske læreplan	5
En styrket pædagogisk læreplan – fra dokument til praksis	5
Evaluering og evalueringskultur	6
Refleksion og systematik i pædagogisk praksis	6
3.3. Børns trivsel, læring og udvikling	6
Kvalitet i Børnehøjde	7
Børns kommunikation og sprog	7
Kommunikation og sprog i praksis	7
3.4. Samarbejde om sammenhænge.....	9
Samarbejde på tværs af fagligheder.....	9
Samarbejde i overgange	10
Forældre gør en forskel	10
Samarbejde ud fra et forældreperspektiv	11

---

¹ Ifølge Dagtilbudsloven skal udviklingen af dagtilbudsområdet drøftes politisk mindst hvert andet år. Drøftelserne tager afsæt i de lovmæssige og kommunale krav og indsatser, der er til kommunens dagtilbud. (Dagtilbudslovens § 3a stk. 5).

1. Indledning

Dagtilbud har en vigtig opgave i forhold til kommunens 0-6 årige børn. De første år af et barns liv har stor betydning for dets videre færd i livet. Kommunens dagtilbud er med til at øge muligheden for, om børn senere i livet bliver klar til uddannelse og job. Særligt for børn i udsatte positioner kan dagtilbud gøre en afgørende forskel gennem en tidlig og forebyggende indsats. Derfor er høj kvalitet og faglighed kernen i det arbejde, som medarbejdere og ledere udfører hver dag i kommunens dagtilbud.

Denne kvalitetsrapport er med til at sætte kvalitet på dagsordenen¹. Kvalitetsrapporten beskriver og giver en status på det pædagogiske arbejde på 0-6 års området². Rapporten viser, hvad der er arbejdet med, hvordan vi har udviklet os, og den peger frem mod det, der skal arbejdes videre med og udvikles på.

Kvalitetsrapporten er bygget op omkring det pædagogiske tilsyn³, kortlægningen fra Program for Læringsledelse og sprogvurderingsmaterialet.

² Området omfatter de kommunale og private daginstitutioner, Dagplejen, Minigrupperne og de tre USFO'er

³ Der gennemføres hvert andet år et lovpligtigt pædagogiske tilsyn med både kommunale og private dagtilbud i kommunen.

2. Sammenfatning af kvalitetsrapporten

Kvalitetsrapporten giver et billede af et velfungerende dagtilbudsområde, der er i en positiv udvikling i forhold til de lovmæssige krav og kommunale indsatsområder. Dette afsnit giver en kort opsamling på de tendenser og udfordringer, der viser sig for området. Temaerne gennemgås og uddybes yderligere i rapportens øvrige afsnit.

- Politik i bevægelse betegner områdets strategi for, hvordan Dagtilbudspolitikken omsættes til praksis. Strategien har givet dagtilbuddene et overblik over, hvad der arbejdes med på området, og er sammen med det Fælles faglige grundlag og den lokale udviklingsplan blevet taget godt i mod. Det kræver fortsat fokus for at sikre forankring af strategien i den lokale praksis.
- Samlet set arbejder dagtilbuddene godt med de pædagogiske læreplanstemaer. Tilsynet viser, at der er et stort fokus på de pædagogiske læringsmiljøer, og at omsætning af den nye lovgivningsmæssige ramme for 'Den styrkede pædagogiske læreplan' så småt er påbegyndt. Fremadrettet skal der fortsat arbejdes med etablering af gode læringsmiljøer for børnenes trivsel, læring og udvikling samt en stærk evalueringskultur.
- De 4-6 årige børn i kommunen fortæller, at de har det rigtig godt i kommunens dagtilbud. De trives og har gode relationer til både børn og voksne. Vi skal forsætte med at være nysgerrige på det, de fortæller og skabe læringsmiljøer ud fra et børneperspektiv.
- Sprog og kommunikation er et vigtigt opmærksomhedspunkt for kommunens dagtilbud. Gennem de seneste år er der foretaget flere

sprogvurderinger, som øger muligheden for tidligere at opspore børn, der har brug for en mere målrettet sprogindsats. Dog viser tilsynet og sprogvurderingerne, at der brug for en styrket indsats på sprogområdet for at øge muligheden for, at alle børn trives socialt og fagligt.

- Samarbejdet med forældre og andre faggrupper om sammenhænge i børns liv er generelt en høj prioritet på dagtilbudsområdet. Samarbejdet på tværs af faggrupper fungerer generelt godt. Relationel kapacitet og Forebyggelsesstrategien har været positivt understøttende i den forbindelse.
- Overordnet set fungerer samarbejdet i overgangene godt, men forskelligt i lokalområderne. Det gælder både når det drejer sig om overgange fra dagpleje til daginstitution og videre fra dagtilbud til skolen. Særligt er der brug for yderligere fokus på samarbejdet mellem daginstitutioner og Dagplejen.
- Der er generelt et godt samarbejde mellem forældre og dagtilbuddene. Samarbejdet og inddragelsen af forældre er højt prioriteret af kommunens dagtilbud. Tilsynet viser at KLAR til Læring mange steder er rammen for, hvad forældre og dagtilbud samarbejder om. Både forældre og dagtilbud ønsker et endnu stærkere samarbejde.

Generelt efterlades et billede af, at der arbejdes med de rigtige temaer og fokuspunkter. Samtidig peger kvalitetsrapporten på, at der er behov for en særlig indsats på udvalgte områder. Temaer og opmærksomhedspunkter er beskrevet i de efterfølgende afsnit.

3. Kvalitet i pædagogisk praksis

De følgende afsnit giver et samlet billede af, hvordan der i praksis arbejdes med de lovmæssige krav og kommunale indsats, som skal være med til at sikre kvaliteten og udviklingen af området.

Hvert tema er kort beskrevet, og efterfølges af en beskrivelse af praksis i dagtilbuddene. Afslutningsvis er der til hvert tema formuleret udviklingspunkter/anbefalinger til den fremadrettede praksis på området.

3.1. Politik i bevægelse

Byrådet i Hedensted Kommune vedtog i august 2017 en ny Dagtilbudspolitik⁴ for 0-6 års området. Dagtilbudspolitikken sætter ambitioner og en vision for, hvad vi vil opnå på vegne af børnene. Siden har dagtilbudsområdet haft fokus på at få Politikken i bevægelse – gennem en fælles strategi og lokale udviklingsplaner.

Figuren på side 4 illustrerer, hvordan politikken sættes i bevægelse:

Figuren viser, at afsættet for vores praksis tager udgangspunkt i kerneopgaven, kommunens værdier og det Fælles faglige grundlag⁵. Retningen for vores praksis er de ambitioner, der er formuleret i Dagtilbudspolitikken, som vi opnår, ved at bevæge os af de tre spor: lokalt, i fællesskab på dagtilbudsområdet og på tværs af fagligheder. Selve processen og omsætningen sker gennem lokale udviklingsplaner, som dagtilbuddene har arbejdet med siden februar 2018. Den lokale udviklingsplan er med til at give overblik over de udviklingsområder, som det enkelte dagtilbud har fokus på for at få politikken i bevægelse.

Politik i bevægelse og omsætningen gennem lokale udviklingsplaner var et drøftelsespunkt ved dette års pædagogiske tilsyn.

Af tilsynet fremgår det, at arbejdet med Politik i bevægelse, det Fælles faglige grundlag og lokale udviklingsplaner er modtaget positivt, men forsat er i proces. Politik i bevægelse og det Fælles faglige grundlag har gjort det

⁴ Se Dagtilbudspolitikken [her](#)

⁵ Sammen med ledere og medarbejdere er der formuleret et Fælles fagligt grundlag for 0-6 års området, som binder de initiativer og indsats, der i fællesskab er blevet arbejdet med gennem de senere år.

tydeligt for medarbejdere og ledere, hvordan de forskellige indsatser kobler sig til hinanden, og hvordan vi arbejder med dem i praksis.

Tilsynet viser at dagtilbuddene er kommet i gang med deres lokale udviklingsplan. Dykker man ned i tilsynets udviklingspunkter, skal der arbejdes videre med de lokale processer, hvor udviklingsplanen bliver mere konkret og giver et overblik, der kan bruges sammen med medarbejdere og forældre.

Fremadrettede fokuspunkter i arbejdet med Politik i bevægelse:

- Arbejde videre med de lokale udviklingsplaner, så de bliver et værktøj, der kan skabe overblik og udvikling for ledere, medarbejdere og forældre.

3.2. Den styrkede pædagogiske læreplan

Som led i dagtilbudsaftalen *'Stærke dagtilbud – alle skal med i fællesskabet'*⁶ trådte en ny lovgivningsmæssig ramme for den pædagogiske læreplan⁷ i kraft fra 1.juli 2018. 'Den styrkede pædagogiske læreplan'⁸ retter et skarpt fokus på de pædagogiske læringsmiljøer, som skal fremme børns trivsel, udvikling og læring. Den styrkede pædagogiske læreplan rummer derudover et fælles pædagogisk grundlag for alle dagtilbud samt 12 overordnede mål for de seks læreplanstemaer⁹.

Den styrkede pædagogiske læreplan er den overordnede ramme for den pædagogiske praksis i dagtilbuddene. Dagtilbuddene har fået to år til implementeringen af den styrkede pædagogiske læreplan.

⁶ Se dagtilbudsaftalen [her](#)

⁷ Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, som ud fra seks læreplanstemaer skal være med til at sikre, at der arbejdes bevidst med hele barnets udvikling.

⁸ Se 'Den styrkede pædagogiske læreplan' [her](#)

En styrket pædagogisk læreplan – fra dokument til praksis

Ved dette års tilsyn blev der lagt vægt på en drøftelse af de forventninger, der ligger i 'Den styrkede pædagogiske læreplan' og implementeringen af den. Særligt blev der lagt vægt på en dialog omkring dagtilbuddenes arbejde med de pædagogiske læringsmiljøer, der skal understøtte læring hele dagen ud fra et børneperspektiv. Yderligere var evaluering og evalueringskultur et opmærksomhedspunkt i dialogerne.

Med afsæt i de seks læreplanstemaer skal personale og ledelse arbejde med hele barnets udvikling. Det pædagogiske tilsyn efterlader et billede af, at kommunens dagtilbud arbejder bevidst med de seks læreplanstemaer. Temaerne indgår i hverdagens aktiviteter, og dagtilbuddene kommer omkring alle temaer. Enkelte dagtilbud skal have mere fokus på at skabe større sammenhæng mellem temaerne, så der ikke sker en opdeling.

Af tilsynet fremgår det, at der allerede er et stort fokus på de pædagogiske læringsmiljøer og at der tænkes læring i både rutiner, børns lege og planlagte aktiviteter. Flere dagtilbud har allerede påbegyndt omsætningen af den nye ramme for læreplansarbejdet. Udgivelsen af den styrkede pædagogiske læreplan har været længe ventet i ledergruppen, da udarbejdelsen af kommunens Dagtilbudspolitik i høj grad er inspireret af 'Master for en styrket læreplan'¹⁰ som Børne – og Socialministeriet udgav i 2016 forud for den endelige publikation.

Tilsynet viser dog også, at der er behov for et vedvarende fokus på, hvordan der arbejdes med læringsmiljøer, der understøtter læring hele dagen, hvad der definerer et pædagogisk læringsmiljø og hvordan det konkret omsættes i hverdagen. Yderligere er samspejlet og måden medarbejdere og ledere er

⁹ De er seks læreplanstemaer er: Alsidig personlig udvikling, Social udvikling, Kommunikation og sprog, Krop, sanser og bevægelse, Natur, udeliv og science samt Kultur, æstetik og fællesskab

¹⁰ Se Master for en styrket læreplan [her](#)

sammen med børnene på også et centralt omdrejningspunkt i arbejdet med de pædagogiske læringsmiljøer, som dagtilbuddene allerede arbejder med.

Evaluering og evalueringskultur

Dagtilbud skal bidrage til, at børn bliver klar til uddannelse og job. Derfor skal vi vide, hvor vi skal sætte ind med støtte. Men vi skal også vide, hvornår vi gør en positiv forskel for børnene. Det gør vi bl.a. ved at etablere en stærk evalueringskultur i dagtilbuddet¹¹, hvor personalet og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer (rutiner, aktiviteter, samspil og fysiske rum) understøtter børnenes trivsel, læring og udvikling. Men vi skal også have metoder, herunder data, der kan fortælle os, hvornår vi er på rette vej. Det betyder, at vi skal opbygge en praksis, hvor vi systematisk bliver klogere på, hvordan rutiner, lege, aktiviteter og samspil får en positiv betydning for børn.

Refleksion og systematik i pædagogisk praksis

Det fremgår af tilsynet, at kommunens dagtilbud generelt er godt på vej i arbejdet med evaluering og evalueringskultur, men at der er brug for at fokusere på, hvordan vi i højere grad skaber en evalueringskultur, hvor evaluering bliver en naturlig del af hverdagens praksis.

Deltagelse i Program for læringsledelse har givet dagtilbuddene et godt fundament til at arbejde systematisk med udvikling og forbedring af den pædagogiske praksis. Tilsynet viser, at der i forskellig grad arbejdes med refleksionsrum og feedback i alle dagtilbud. Tilsynet viser dog også, at refleksionsrummet mange steder alene foregår i forbindelse med arbejdet med kompetencepakkerne, som er et led i Program for Læringsledelse. Tilsynet viser, at det kan være vanskeligt at få systematisk refleksion og evaluering ind, som en integreret del af hverdagen.

Program for Læringsledelse stopper i løbet af 2020. Derfor vil der i det kommende år også være behov for drøftelse af, hvad god data er og hvordan vi bruger det i den pædagogiske praksis til at skabe en forbedret hverdag for børnene.

Fremadrettede fokuspunkter i arbejdet med 'Den styrkede pædagogiske læreplan':

- Sikre en løbende dialog om, hvordan læringsmiljøerne støtter op om læring hele dagen – både i lege, aktiviteter, rutiner og samspil.
- Gøre evaluering til en del af den pædagogiske hverdag – systematisk evaluering af de pædagogiske læringsmiljøer.
- Drøftelse og konkretisering af, hvad god data er og hvordan den bruges meningsfuldt i pædagogisk praksis.

Som led i implementeringen af den styrkede pædagogiske læreplan har Hedensted kommune fået del i de puljemidler, som Børne- og Socialministeriet afsatte til et kompetenceløft i forbindelse med Den styrkede pædagogiske læreplan. Kompetenceforløbet vil have et særligt fokus på evaluering og forventes at starte op sommer 2019.

3.3. Børns trivsel, læring og udvikling

Dagtilbud skal skabe et positivt og udviklende børnemiljø, hvor de pædagogiske læringsmiljøer støtter op om børnenes trivsel, læring og udvikling. Børnenes perspektiv skal inddrages både i hverdagens rutiner, lege, og aktiviteter. I dette afsnit belyses hvordan børn samlet set i kommunen trives og hvad der er brug for at arbejde videre med i den pædagogiske praksis for at sikre at børn har mulighed for at lære og udvikle sig.

¹¹ Etablering af en evalueringskultur en opgave der er formuleret i 'Den styrkede pædagogiske læreplan'

Kvalitet i Børnehøjde

I efteråret 2017 blev den anden kortlægning i Program for Læringsledelse¹² gennemført i alle kommunale daginstitutioner. Børn, forældre, medarbejdere og ledere vurderede de pædagogiske læringsmiljøer og den pædagogiske praksis.

I alt svarede 745 børn i alderen 4-6 år på, hvordan de havde det i deres dagtilbud. Nedenstående figur viser fordelingen af børnenes svar fordelt på udvalgte parametre samlet på hele området. Tallet i parentes angiver resultatet ved første kortlægning i 2015.

	Enig	Lidt enig	Lidt uenig	Uenig
Jeg kan godt lide at være i børnehaven	88,5 % (88,0%)	9,0 % (7,6%)	1,3 % (1,8%)	1,3 % (2,7%)
Jeg har altid nogen at lege med, når jeg er i børnehaven	84,3 % (80,0%)	13,8 % (16,2%)	1,4% (2,8%)	0,5 % (0,9%)
Jeg har en god ven i børnehaven	95,3 % (92,9%)	4,2 % (5,4%)	0,4 % (0,9%)	0,1 % (0,8%)
Jeg laver mange sjove ting i børnehaven	86,6% (82,8%)	10,3% (12,2%)	2,3% (2,8%)	0,7% (2,2%)
Jeg kan godt lide de voksne i børnehaven	88,6% (86,4%)	9,8% (9,7%)	1,0% (2,7%)	0,7% (1,2%)
De voksne i børnehaven vil gerne høre, når jeg fortæller noget	87,5% (85,8%)	10,1% (10,8%)	1,8% (2,6%)	0,7% (0,8%)

¹² Læring i Dagtilbud har siden 2015 deltaget i Program for Læringsledelse sammen med Læring i Skolen. Program for Læringsledelse skal bidrage til udviklingen af dagtilbudsområdet samt styrke og forbedre børns trivsel, udvikling og læring. På baggrund af en kortlægning af de pædagogiske læringsmiljøer igangsættes praksisnær kompetenceudvikling i alle kommunale daginstitutioner for at styrke personalets

Af figuren fremgår det, at stort set alle børn er glade for at komme i kommunens daginstitutioner, og at børnene oplever at have en relation til andre børn og voksne. Dykker man ned i resultaterne og kigger på tværs af dagtilbuddene, er der gennemgående høj trivsel, med meget lidt forskel mellem dagtilbuddene.

Resultaterne kan hænge sammen med, at der siden første kortlægning har været stor fokus på kommunikation og relationer. Tilsynet viser, at en stor andel af dagtilbuddene har haft det som en målrettet indsats og har gennemført et kompetenceforløb omkring relationsarbejdet.

Børns kommunikation og sprog

Børns sproglige færdigheder har stor betydning for deres muligheder for at indgå i sociale sammenhænge og for deres læring og udvikling. Forskning har vist, at der er op til to års forskel på børns sproglige udvikling ved skolestart¹³. Et godt sprog øger mulighederne for, at børn klarer sig godt i skolen, og at de dermed bliver klar til uddannelse og job. Derfor er børns sproglige udvikling et vigtigt fokuspunkt på dagtilbudsområdet.

Kommunikation og sprog i praksis

Ifølge Dagtilbudsloven skal børn i 3 års alderen, der er optaget i et dagtilbud, sprogvurderes, hvis der er sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold, der giver formodning om, at barnet kan have behov for sprogstimulering.

I Hedensted kommune bruges et digitalt værktøj til at sprogvurdere børn¹⁴. Sprogvurderingen giver et billede af det enkelte barns sproglige færdigheder, og om der evt. er behov for en mere målrettet indsats.

faglige kompetencer og målrettede indsatser i forhold til børnenes behov. Program for Læringsledelse løber frem til marts 2020.

¹³ <https://dk.ramboll.com/medier/rdk/~media/378E9FED7BFE48F0A6AA6AF875E0E177.ashx>

¹⁴ Sprogvurderingsværktøjet bygger på et materiale, der er udviklet af Børne- og Socialministeriet

Børne- og Socialministeriet valgte i efteråret 2017 at opdatere deres sprogvurderingsmateriale. Det betyder, at Hedensted kommune siden foråret 2018 har foretaget sprogvurderinger ud fra et nyt materiale. Det nuværende materiale adskiller sig væsentligt fra det tidligere, og der er således ikke mulighed for at sige noget historisk om udviklingen af børns sproglige færdigheder. Ved næste kvalitetsrapport kan man få et mere tydeligt billede af hvordan børn i Hedensted kommune klarer sig.

Nedenstående figur viser antallet af vurderinger foretaget i det tidligere materiale, set i et treårigt perspektiv. I 2018 er der få vurderinger, da der blev skiftet til det nye materiale d.1.april 2018.

	Antal sprogvurderinger		
	2018 ¹⁵	2017	2016
3-årige	69	386	230
Inden skolestart	45	101	127
Total	114	487	357

Figuren nedenunder viser antallet af vurderinger foretaget i det nye materiale fra april 2018 frem til udgangen af 2018.

	Antal sprogvurderinger		
	2018 ¹⁶	2017	2016
3-årige	277	0	0
4-årige	84	0	0
5-årige	103	0	0
6-årige	6	0	0
Total	470	0	0

¹⁵ Oversigten viser antal sprogvurderinger frem til 31.marts 2018

¹⁶ Oversigten viser antal sprogvurderinger fra 1.april 2018 frem til 31.dec 2018

¹⁷ Indsatsområderne er: Generel indsats, fokuseret indsats og Særlig indsats

¹⁸ Normfordelingen er taget ud fra Børn- og Socialministeriet sprogmateriale

Vi kan se, at der gennem de seneste tre år er sket en stigning i antallet af sprogvurderede børn. Siden 2017 har dagtilbuddene sprogvurderet alle tre årige børn. Det har betydet flere gennemførte vurderinger. Flere sprogvurderinger øger sandsynligheden for at opspore de børn, der brug for hjælp i forhold til deres sproglige udvikling tidligere.

Sprogvurderingen placerer børns sproglige færdigheder indenfor tre indsatsområder¹⁷ set ud fra en normfordeling¹⁸ for alle børn i Danmark.

Nedenstående figur viser sprogvurderinger af kommunens 3 årige børn fordelt på indsatsområder set i et tre årigt perspektiv ud fra det tidligere sprogvurderingsmateriale:

	Generel indsats	Fokuseret indsats	Særlig indsats	Ikke placeret
2018 ¹⁹	72 %	14 %	13 %	
2017	74 %	13 %	13%	
2016	73 %	10 %	17 %	
Norm	85 %	10 %	5 %	

Nedenstående figur viser sprogvurderinger af kommunens 3 årige børn fordelt på indsatsområder ud fra det nuværende sprogvurderingsmateriale foretaget fra april 2018 til udgangen af 2018.

	Generel indsats	Fokuseret indsats	Særlig indsats	Ikke placeret
Talesproglige færdigheder	78 %	11 %	10 %	1 % ²⁰
Før-skriftlige færdigheder	55 %	4 %	3 %	37 %
Norm	85 %	10 %	5 %	

¹⁹ Oversigten viser fordelingen frem til 31.marts 2018

²⁰ Ikke placeret betyder at børnene er forsøgt sprogvurderet, men at det ikke har været muligt at beregne en totalscore. Dette kan f.eks. skyldes, at sprogvurderingen er blevet afbrudt.

Hvis man kigger på ovenstående fordelinger, både ud fra det tidligere og nuværende materiale, vurderes det, at der brug for en styrket indsats i forhold til børns sproglige udvikling. Af dette års tilsyn fremgår det, at børns sproglige udvikling generelt er høj prioritet i kommunens dagtilbud. Flere dagtilbud har haft kortere forløb omkring dialogisk læsning, og der arbejdes med sproglig udvikling både i rutiner, aktiviteter og sproggrupper. Dykker vi ned i tilsynet fremgår det, at der forskelle mellem dagtilbuddene i forhold til hvor stor en indsats, der er brug for.

For at styrke og kvalificere den sproglige indsats på området, igangsættes der i 2019 et etårigt projekt. Projektet skal understøtte dagtilbuddene i at opspore børn i sproglige vanskeligheder og understøtte de sproglige indsatser i dagtilbuddene. En styrket sprogindsats kobler sig også til Forebyggelsesstrategien: KLAR til Læring – i fællesskaber, da børns sproglige færdigheder har stor betydning både for deres sociale relationer og deres senere skolegang.

Fremadrettede opmærksomhedspunkter omkring børns trivsel, læring og udvikling:

- Børneperspektivet – fortsat have fokus på at inddrage børnenes perspektiv i den pædagogiske praksis og være nysgerrig og undersøgende på deres udsagn og handlinger.
- Sprog – Målrettet og systematisk indsats for at styrke børns sproglige udvikling bl.a. gennem en sprogkoordinator og et mere systematisk arbejde med handleplaner og opfølgninger.

3.4. Samarbejde om sammenhænge

Et stærkt samarbejde med forældre, på tværs af enheder og faggrupper, er centralt for at sikre sammenhæng i børns liv og for, at vi kan understøtte deres trivsel og udvikling bedst muligt. Ved dette års tilsyn blev samarbejdet med forældre, i overgange og på tværs af fagligheder drøftet. Derudover er

Relationel kapacitet og Forebyggelsesstrategien: KLAR til Læring i fællesskaber to indsatser, der kobler sig til samarbejdet om sammenhænge. Derfor var disse temaer også repræsenteret i dialogerne ved dette års tilsyn.

Samarbejde på tværs af fagligheder

I Hedensted kommune har der i de seneste år været fokus på styrke samarbejdet på tværs af fagligheder for at sikre en mere koordineret og helhedsorienteret indsats for det enkelte barn og/eller familie. Relationel kapacitet og Forebyggelsesstrategien: KLAR til Læring – i fællesskaber har været to fælles indsatser, som har været en stor del af dialogerne og arbejdet på området.

Relationel kapacitet har koncentreret sig om, at vi har den nødvendige viden og kendskab til hinanden, som skal være til stede for et godt samarbejde. Forebyggelsesstrategien skal styrke den tidlige og forebyggende indsats for kommunens børn og unge, så de hurtigst mulig får den hjælp, som de har brug for, så de kan trives, udvikle sig og lære.

Af dette års tilsyn fremgår det, at samarbejdet med andre faggrupper generelt fungerer godt. Forskellige initiativer som fælles ledermøder, besøg på tværs af afdelinger og den løbende drøftelse af relationel kapacitet har haft en positiv betydning for det tværgående samarbejde. Tilsynet vurderer også, at dagtilbuddene gerne vil invitere(s) til et endnu stærkere samarbejde på tværs.

Tilsynet viser desuden, at kickstarten af Forebyggelsesstrategien: KLAR til Læring har betydet en tydeligere fælles retted mod en stærkere koordinering og samarbejde om tidlig opsporing og indsats for de børn, som har brug for hjælp. Ved dette års tilsyn blev det tydeligt, at der allerede er lokale afprøvninger i gang, for at udvikle samarbejdet om børn og familier i

udsatte positioner. Derudover blev det tydeligt at 'Samarbejdsguiden'²¹ er taget godt i mod og vurderes som et brugbart redskab i at sikre at alle børn forbliver i en positiv udvikling.

Dykker man ned i årets tilsyn viser det sig, at vi vedholdende skal have fokus på Forebyggelsesstrategien for at få den forankret lokalt, og at vi skal blive ved med at arbejde for et godt og stærkt samarbejde på tværs.

Samarbejde i overgange

Ved dette års tilsyn fremstår kvaliteten i samarbejdet omkring overgange generelt godt, men forskelligt i lokalområderne. Det gælder både, når det drejer sig om overgange fra dagpleje til daginstitution og videre fra dagtilbud til skole. Generelt har dagtilbuddene stor opmærksomhed på at skabe en god og sammenhængende overgang for børn og deres forældre. Tilsynet viser dog, at der fortsat skal være en opmærksomhed på samarbejdet - både internt på dagtilbudsområdet, og med skoleområdet.

Kigger man nærmere på udviklingspunkterne fra det pædagogiske tilsyn, så vurderes det, at der særligt er brug for yderligere fokus på 'Fælles om dagtilbuds børn'²².

²¹ Samarbejdsguiden er en digital samarbejdsguide for fagpersoner og borgere, som samler faglig viden, handlevejledninger, beskrivelser af samarbejdsrum og faggrupper for at tydeliggøre handlemuligheder, skabe fælles sprog og værktøjer samt styrke det tværprofessionelle samarbejde i Hedensted Kommune. Se Samarbejdsguiden [her](#)

Tilsynet viser, at både Dagplejen og daginstitutionerne har fokus på samarbejdet og ønsker, at det fortsat skal udvikle sig. Der er lokale forskelle som giver forskellige muligheder.

I 2019 igangsættes, i udvalgte områder, en række afprøvning med gæstepasning i daginstitutionerne og at daginstitutionslederen varetager ledelsen af dagplejen lokalt.

Forældre gør en forskel

Samarbejdet mellem dagtilbud og forældre er afgørende i arbejdet med børns trivsel, udvikling og læring på tværs af dagtilbud og hjem. Derfor er 'Forældre gør en forskel' en bjælke i kommunens Dagtilbudspolitik. Samarbejdet skal være tæt og ligeværdigt, hvor forældre og dagtilbud i fællesskab støtter op om børns trivsel og udvikling.

Ved dette års pædagogiske tilsyn vurderes det, at forældreinddragelse og samarbejde er højt prioriteret af kommunens dagtilbud. Der er generelt et godt

²² På baggrund af dialogmødet i april 2017, hvor politikere, bestyrelsesformænd og dagtilbudsledere var samlet, blev der sat fokus på sammenhæng mellem daginstitutioner og Dagplejen. I efteråret 2018 var der på et dialogmøde mellem politikere og bestyrelsesformænd status på arbejdet.

samarbejde mellem dagtilbud og forældre. Det er tydeligt, at forældre er engagerede i deres eget barns trivsel og udvikling, og at både dagtilbuddene og forældrene har et fælles ønske om, at forældre skal inddrages i endnu højere grad dagtilbuddets arbejde.

I flere dagtilbud er KLAR til læring og de syv kompetencer²³ blevet en ramme for, hvad dagtilbud og forældre samarbejder om. Der er eksempler på, hvordan KLAR til Læring er en del af forældresamtaler, beskrivelser af hverdagens aktiviteter og de daglige dialoger ved aflevering og afhentning.

Dykker vi ned i udviklingspunkterne for tilsynet, så handler de om, at enkelte dagtilbud har brug for en tydeligere forventningsafstemning med forældrene om, hvad og hvordan der skal samarbejdes. Der viser sig også et behov for at tænke nye veje at samarbejde på og invitere forældrene mere ind i dagtilbuddets praksis.

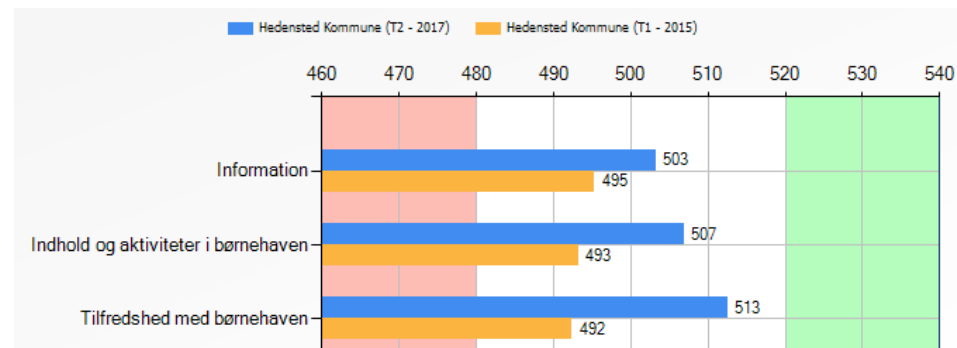
Samarbejde ud fra et forældreperspektiv

Forældre er altid repræsenteret ved det pædagogiske tilsyn – ofte med deltagelse af forældrebestyrelsesformanden. Det giver mulighed for, at få forældreperspektivet inddraget som en del af tilsynet.

Et mere generelt billede af samarbejdet fra bredere forældreperspektiv får vi via kortlægningsresultaterne fra 2017. Her svarede 1239 forældre på tværs af alle daginstitutioner i kommunen på en række parametre vedrørende daginstitutionernes hverdag, det generelle samarbejde og informationsniveauet.

Figuren på modsatte side viser fordelingen af forældrenes svar for både 2015 (gul) og for 2017 (blå).

²³ KLAR til Læring har fokus på følgende syv kompetencer: robusthed, behovsudsættelse, nysgerrighed, vedholdenhed, automatisering, selvregulering og gode omgangsformer

Grafen viser, at der er fremgang på alle tre parametre. Der er størst fremgang på forældres generelle tilfredshed med børnehaven. Udviklingen kan være et udtryk for at dagtilbuddene generelt har haft fokus på forældresamarbejdet i kraft af Dagtilbudspolitikens fokus på 'Forældre gør en forskel'.

Fremadrettede fokuspunkter i samarbejdet omkring sammenhæng:

- Fortsat arbejde med relationel kapacitet og Forebyggelsesstrategien, så det omsættes i den lokale praksis.
- Arbejde videre med 'Fælles om dagtilbuddets børn' med lokale afprøvninger i 2019 – i udvalgte områder.
- Fortsat udvikle samarbejdet mellem forældre og dagtilbud. Herunder tænke nye måder at samskabe med forældre på og invitere forældrene ind i et endnu tættere samarbejde.